

ΕΛΛΑΔΑ: ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΝΤΑΙ

Ιούλιος – Σεπτέμβριος 2026

1. Εξέλιξη των αφίξεων: εκ νέου πίεση στην Κρήτη και συνεχιζόμενες ελλείψεις στην υποδοχή

Παιδιά και οικογένειες συνεχίζουν να φτάνουν στην Ελλάδα αναζητώντας προστασία. Μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου 2026, είχαν καταγραφεί 28.210 αφίξεις σε εθνικό επίπεδο. Μεταξύ των αφίξεων δια θαλάσσης που καταγράφηκαν έως τις 31 Ιουλίου, οι υπήκοοι του Σουδάν και του Μπαγκλαντές αντιπροσώπευαν το 29,4% και το 25,8% αντίστοιχα, ακολουθούμενοι από άτομα από το Αφγανιστάν (9,3%), την Αίγυπτο (8,5%) και την Ερυθραία (4,5%). Τον Αύγουστο του 2026, 1.575 ασυνόδευτα παιδιά φιλοξενούνταν στην Ελλάδα, η πλειονότητα των οποίων αγόρια άνω των 15 ετών, κυρίως από την Αίγυπτο, το Αφγανιστάν, το Σουδάν, το Μπαγκλαντές και τη Συρία.

Η Κρήτη παρέμεινε ο κύριος προορισμός των θαλάσσιων αφίξεων, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 70% των θαλάσσιων αφίξεων μεταξύ Ιανουαρίου και Αυγούστου 2026. Από τις 13.010 αφίξεις μέσω της Κρήτης κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι 7.490 σημειώθηκαν μεταξύ Ιουνίου και Αυγούστου. Τα παιδιά αποτελούν μέρος αυτής της μετακίνησης: σύμφωνα με τα στοιχεία του Λιμενικού Σώματος, καταγράφηκαν 780 παιδιά μεταξύ των αφίξεων στην Κρήτη και τη Γαύδο κατά τους πρώτους έξι μήνες του έτους. Τα παιδιά και τα ασυνόδευτα παιδιά που φτάνουν στην Κρήτη και τη Γαύδο προέρχονται κυρίως από την Αίγυπτο, το Σουδάν, το Μπαγκλαντές και το Νότιο Σουδάν.

Οι ελλείψεις στην υποδοχή στην Κρήτη εξακολουθούν να υφίστανται, παρά το γεγονός ότι οι αφίξεις το καλοκαίρι παρέμειναν σε γενικές γραμμές συγκρίσιμες με αυτές του προηγούμενου έτους.¹ Στο Ηράκλειο, τα νεοαφιχθέντα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων, κοιμόνταν πάνω σε χαρτόνια σε ένα κτίριο του λιμανιού, όπου επικρατούσε συνωστισμός και υπό συνθήκες που απέχουν σημαντικά από τα πρότυπα. Ένας τοπικός εκπρόσωπος του Ερυθρού Σταυρού περιέγραψε επίσης περιπτώσεις βρεφών που έφταναν με αφυδάτωση, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για άμεσο ιατρικό έλεγχο και περίθαλψη κατά την άφιξη. Μετά από επισκέψεις στην Αγία, κοντά στα Χανιά, και στο λιμάνι του Ηρακλείου τον Ιούλιο, ο Συνήγορος του Πολίτη χαρακτήρισε τις εγκαταλελειμμένες αποθήκες και τα πρώην γραφεία που χρησιμοποιούνται ως προσωρινά καταλύματα ως «ακατάλληλους χώρους που επιδεινώνουν την κατάσταση» και ζήτησε τη δημιουργία μόνιμων εγκαταστάσεων που θα παρέχουν αξιοπρεπή στέγαση στους αφιχθέντες, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των οικογενειών. Για τα παιδιά που φτάνουν με τις οικογένειές τους ή μόνα τους, η υποδοχή πρέπει να επιτρέπει την άμεση αναγνώριση των αναγκών τους, την ασφαλή και κατάλληλη στέγαση, την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και την παραπομπή σε υπηρεσίες προστασίας των παιδιών. Η συνεχιζόμενη χρήση μη κατάλληλων προσωρινών εγκαταστάσεων καθιστά πιο δύσκολη την παροχή αυτών των εγγυήσεων, παρά την επαναλαμβανόμενη και προβλέψιμη ανάγκη για επαρκή χωρητικότητα υποδοχής. Αυτό είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό για τα παιδιά που φτάνουν μέσω της Λιβύης, δεδομένων των τεκμηριωμένων κινδύνων κράτησης, κακοποίησης και σοβαρής στέρησης που έχουν αντιμετωπίσει στη Λιβύη πριν από την επικίνδυνη θαλάσσια διέλευση προς

¹ Οι αφίξεις στην Κρήτη ανήλθαν συνολικά σε 6.782 μεταξύ Ιουνίου και Αυγούστου του 2025, σε σύγκριση με 7.490 κατά την ίδια περίοδο του 2026, σημειώνοντας αύξηση περίπου 10%. Συνολικός αριθμός αφίξεων κατά τους πρώτους 8 μήνες του 2025 – πρώτους 8 μήνες του 2026: μείωση 15%.

την Ελλάδα. Τα παιδιά που φτάνουν μετά από τέτοια ταξίδια είναι ιδιαίτερα ευάλωτα και ενδέχεται να χρειάζονται επείγουσα ιατρική περίθαλψη, ψυχοκοινωνική υποστήριξη και πρόσβαση σε υπηρεσίες προστασίας των παιδιών.

2. Εφαρμογή του Συμφώνου στην Ελλάδα: τα παιδιά αντιμετωπίζουν καθυστερήσεις στην πρόσβαση στο άσυλο και παρατεταμένους περιορισμούς στην κυκλοφορία

Τα ζητήματα που επισημάνθηκαν στην [Ενημέρωση του 2ου τριμήνου](#) έχουν ήδη αρχίσει να γίνονται εμφανή κατά τους πρώτους μήνες της εφαρμογής.

‘Έλεγχος διαλογής’ (Screening)

Μετά την έναρξη ισχύος του Συμφώνου της ΕΕ για τη Μετανάστευση και το Άσυλο στις 12 Ιουνίου 2026, η καταχώριση των αιτήσεων ασύλου [σταμάτησε ουσιαστικά](#) για σημαντικό χρονικό διάστημα [λόγω διοικητικής ανεπάρκειας](#). Η καταχώριση έχει σταδιακά ξαναρχίσει, αλλά οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα εξακολουθούν να παρατηρούν [καθυστερήσεις](#) στην πρόσβαση και την ολοκλήρωση της διαδικασίας ‘ελέγχου διαλογής’ (screening), καθώς και στην καταχώριση των αιτήσεων ασύλου, στις Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές (ΚΕΔ) των νησιών και στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) της ηπειρωτικής χώρας. Οι διαδικασίες ‘ελέγχου διαλογής’ (screening) συχνά υπερβαίνουν τις ισχύουσες προθεσμίες. Αυτό οδηγεί σε δύο σημαντικά προβλήματα: πρώτον, η καθυστερημένη καταγραφή καθυστερεί επίσης την πρόσβαση των παιδιών στην ίδια τη διαδικασία ‘ελέγχου διαλογής’ (screening), συμπεριλαμβανομένων των προκαταρκτικών ελέγχων ευαλωτότητας και υγείας, της ατομικής αξιολόγησης των αναγκών τους, των κατάλληλων συνθηκών υποδοχής και της δυνατότητας υποβολής αίτησης ασύλου. Δεύτερον, πολλά παιδιά, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που βρίσκονται με τις οικογένειές τους, βρίσκονται σε εγκαταστάσεις de facto κράτησης για παρατεταμένο χρονικό διάστημα, υπερβαίνοντας επίσης τις ισχύουσες προθεσμίες.

Από την προετοιμασία στην πράξη: αξιολόγηση της εφαρμογής του Συμφώνου για τα παιδιά

Τα παιδιά αντιμετωπίζουν κίνδυνο σύλληψης, κράτησης ή καθυστερήσεων στην πρόσβαση σε προστασία, επειδή το σύστημα μέσω του οποίου η οικογένειά τους υποχρεούται να υποβάλει αίτηση ασύλου δεν είναι διαθέσιμο. Οι οικογένειες που δεν εντοπίστηκαν από την Αστυνομία ή το Λιμενικό κατά την άφιξη και, ως εκ τούτου, δεν μεταφέρθηκαν σε ΚΕΔ ή ΚΥΤ, αντιμετώπισαν επιπλέον εμπόδια στην πρόσβαση στο άσυλο. Πρέπει να προγραμματίσουν μόνοι τους το ραντεβού τους μέσω μιας διαδικτυακής πλατφόρμας η οποία παραμένει μη διαθέσιμη για παρατεταμένες περιόδους. Η αναζήτηση προστασίας απευθείας σε κέντρο υποδοχής δεν αποτελεί πάντα εναλλακτική λύση: σε ορισμένες περιπτώσεις, έχει οδηγήσει αντίθετα σε σύλληψη, κράτηση και ποινική δίωξη. [Σε μια περίπτωση που καταγράφηκε τον Ιούλιο](#), μια μητέρα και τα δύο παιδιά της μετέβησαν στο RIC της Μαλακάσα για να ζητήσουν άσυλο, αφού δεν κατάφεραν να κλείσουν ραντεβού μέσω διαδικτύου. Αντί να μπορέσουν να προχωρήσουν στην υποβολή της αίτησης ασύλου, τους αρνήθηκαν την είσοδο, συνελήφθησαν, τέθηκαν υπό κράτηση και κινήθηκε ποινική δίωξη για «παράνομη διαμονή». Άλλες παρόμοιες περιπτώσεις που αφορούσαν μητέρες και τα παιδιά τους από τη Συρία και το Αφγανιστάν αναφέρθηκαν τον Ιούλιο και στις αρχές Σεπτεμβρίου.

Διαδικασία συνόρων

Η χρήση της διαδικασίας ασύλου στα σύνορα για οικογένειες προκάλεσε περαιτέρω ανησυχία λόγω της σημαντικά ευρείας εφαρμογής της. Ο Διοικητής της Υπηρεσίας Ασύλου εξέδωσε απόφαση που επιτρέπει την εφαρμογή των διαδικασιών στα σύνορα τόσο για τους υποχρεωτικούς όσο και για τους προαιρετικούς λόγους που προβλέπονται στον Κανονισμό για τη Διαδικασία Ασύλου (APR). Η διαδικασία εφαρμόζεται επίσης σε αιτούντες με εθνικότητα για την οποία η Ελλάδα έχει ορίσει την Τουρκία ως «ασφαλή τρίτη χώρα», συμπεριλαμβανομένων των Σύρων και των Αφγανών. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Συμβούλιο της Επικρατείας έχουν αποφανθεί ότι μια ατομική αίτηση ασύλου δεν μπορεί να απορριφθεί ως απαράδεκτη, όταν η επανεισδοχή στην Τουρκία δεν είναι δυνατή. Ωστόσο, η ευρεία εφαρμογή της διαδικασίας στα σύνορα εντάσσει περισσότερες οικογένειες με ανήλικα τέκνα στο πεδίο εφαρμογής της. Οι οικογένειες αυτές ενδέχεται, ως εκ τούτου, να παραμείνουν σε εγκαταστάσεις στα σύνορα υπό σημαντικούς περιορισμούς στην ελευθερία κίνησης.

Η ανησυχία δεν αφορά μόνο την εκτεταμένη εφαρμογή των διαδικασιών ασύλου στα σύνορα, τις οποίες οι περισσότεροι εμπειρογνώμονες θεωρούν ανεπαρκείς όσον αφορά τη διασφάλιση ειδικών εγγυήσεων για τα παιδιά και την κατάλληλη ατομική αξιολόγηση της κατάστασης και των αναγκών τους. Οι περιορισμοί στην κυκλοφορία που επιβάλλονται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας στα σύνορα διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των εγκαταστάσεων. Στο ΚΥΤ Φυλακίου, οι αιτούντες άσυλο δεν επιτρέπεται να εγκαταλείψουν τις εγκαταστάσεις καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, με αποτέλεσμα να υφίστανται de facto κράτηση. Σε άλλα ΚΥΤ ή ΚΕΔ, η δυνατότητα εξόδου από τις εγκαταστάσεις επιτρέπεται μόνο για διαφορετικά χρονικά διαστήματα – τρεις ώρες στην Κω και στα Διαβατά, έξι ώρες στη Λέσβο και στη Μαλακάσα.² Όσον αφορά τα παιδιά, η ανησυχία δεν περιορίζεται στον αριθμό των ωρών που τους επιτρέπεται να βγαίνουν: οι περιορισμοί στην ελευθερία μετακίνησης πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ατομικές τους περιστάσεις και το βέλτιστο συμφέρον τους. Κάθε περιορισμός στην κυκλοφορία τους πρέπει να έχει σαφή νομική βάση, να υπόκειται σε ατομική αξιολόγηση που λαμβάνει υπόψη τις περιστάσεις και το βέλτιστο συμφέρον τους και να υπόκειται σε ανεξάρτητο έλεγχο. Ο παρατεταμένος περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας μπορεί επίσης να υπονομεύσει την πρόσβαση των παιδιών στην υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση και τη νομική συνδρομή, καθώς και στην κανονική οικογενειακή και κοινωνική ζωή. Σύμφωνα με το Σύμφωνο, οι οικογένειες με παιδιά πρέπει να φιλοξενούνται σε εγκαταστάσεις κατάλληλες για τις ανάγκες τους, κατόπιν αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Όταν δεν είναι δυνατή η παροχή της απαραίτητης υποστήριξης σε ένα παιδί, η διαδικασία στα σύνορα δεν πρέπει να εφαρμόζεται ή πρέπει να διακοπεί.

Νομική Καθοδήγηση: κενά στην πρόσβαση σε μια βασική εγγύηση του Συμφώνου

Το Σύμφωνο εισάγει τη δωρεάν νομική καθοδήγηση σε πρώτο βαθμό, μια εγγύηση που είναι ιδιαίτερα σημαντική όταν οι διαδικασίες «ελέγχου διαλογής» (screening) και ασύλου εξελίσσονται με ταχύ ρυθμό. Ωστόσο, μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου, το ειδικό σχήμα δεν είχε ακόμη τεθεί σε εφαρμογή στην Ελλάδα. Το εθνικό πλαίσιο που υιοθετήθηκε στις 30 Ιουνίου 2026 προέβλεπε, μεταξύ άλλων μέτρων, μια πρόσθετη αποζημίωση ύψους έως 250 ευρώ προς τον δικηγόρο που διεξάγει μια συνεδρία νομικής καθοδήγησης, εφόσον ο συμμετέχων επιλέξει την εθελοντική αναχώρηση εντός δύο μηνών από τη συνεδρία αυτή. Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου έχει προειδοποιήσει ότι η σύνδεση της αμοιβής με αυτό το αποτέλεσμα θέτει υπό αμφισβήτηση την ανεξαρτησία και την αμεροληψία της παροχής νομικής καθοδήγησης. Σε απάντηση, ο συντονιστικός φορέας των Ελληνικών Δικηγορικών Συλλόγων ανακοίνωσε ότι η συμμετοχή του εξαρτάται από την τροποποίηση του πλαισίου. Μια νέα Κοινή Υπουργική Απόφαση που εκδόθηκε τον Σεπτέμβριο έθεσε ως προϋπόθεση για την πληρωμή αυτή την έγκριση από τους Δικηγορικούς Συλλόγους, οι οποίοι επανελάβαν την αντίθεσή τους, ενώ συμφώνησαν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα χωρίς να εφαρμοστεί η πρόσθετη πληρωμή. Εν τω μεταξύ, παρέχεται δωρεάν νομική καθοδήγηση βάσει μεταβατικής διάταξης, η οποία όμως δεν είναι διαθέσιμη σε όλες τις περιοχές,

² CEAS Sub-Working Group, Πρακτικά 21 Σεπτεμβρίου 2026.

παρέχεται κυρίως σε ομαδικές συνεδρίες, εξ αποστάσεως, και οι δικηγόροι δεν έχουν πρόσβαση σε ατομικούς φακέλους υποθέσεων. Αυτό αφήνει μια οικογένεια με περιορισμένες δυνατότητες να εξηγήσει τις συγκεκριμένες ανάγκες προστασίας ενός παιδιού ή, για παράδειγμα, να ζητήσει συμβουλές σχετικά με την οικογενειακή επανένωση.

«Δραπετεύσαμε από το Αφγανιστάν για να σώσουμε τις ζωές μας. Αλλάξαμε πέντε χώρες για να φτάσουμε σε κάποιο ασφαλές μέρος, και βρεθήκαμε στη φυλακή» Γυναίκα πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, η οποία συνόδεψε τα δύο ανήλικα εγγόνια της, συνελήφθη όταν παρουσιάστηκαν στο ΚΥΤ Μαλακάσας για να ζητήσουν άσυλο. Καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης 2 ετών για «παράνομη διαμονή» και βρίσκεται επί του παρόντος στη φυλακή. Η μαρτυρία καταγράφηκε και η υπόθεσή υποστηρίζεται από την οργάνωση Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA).

«Η ρητή άρνηση [...] να καταγράψει μια αιτούσα και τα παιδιά της και η μετέπειτα κλήση των αστυνομικών αρχών από το ΚΥΤ Μαλακάσας που οδήγησαν στη σύλληψή τους για το ποινικό αδίκημα της παράνομης παραμονής και στην έκδοση διοικητικής απόφασης επιστροφής και κράτησής τους από τις αστυνομικές αρχές -υπό άθλιες μάλιστα συνθήκες- συνιστά παράνομη μεταχείριση που παραβιάζει κατάφωρα την ελληνική, ενωσιακή και διεθνή νομοθεσία, θέτει σε κίνδυνο ανθρώπους και προσβάλλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Δεν πρόκειται για μεμονωμένο περιστατικό. Η εγκατάσταση τέτοιων πρακτικών, αλλά και η καταστρατήγηση αδιαμφισβήτητων δικαιωμάτων του ανθρώπου ενόψει και της εφαρμογής του Νέου Συμφώνου, είναι παράνομες και δεν είναι ανεκτές σε μια δημοκρατική πολιτεία» - Μ. Τζεφεράκου - Δικηγόρος, RSA

Αξιολόγηση της ηλικίας: τα παιδιά εξακολουθούν να διατρέχουν τον κίνδυνο να αντιμετωπιστούν ως ενήλικες

Η εκτίμηση της ηλικίας εξακολουθεί να αποτελεί κρίσιμο κενό στην εφαρμογή του Συμφώνου της ΕΕ. Η ελληνική εφαρμοστική νομοθεσία απαιτεί η διαδικασία προσδιορισμού να συμμορφώνεται με το άρθρο 25 του Κανονισμού για τη Διαδικασία Ασύλου και προβλέπει την έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΚΥΑ) που καθορίζει τη διαδικασία. Ωστόσο, δεν έχει εκδοθεί καμία νέα ΚΥΑ από την έναρξη ισχύος του Συμφώνου στις 12 Ιουνίου 2026 και μέχρι σήμερα εξακολουθεί να ισχύει το προηγούμενο προβληματικό πλαίσιο, παρά τις μακροχρόνιες ανησυχίες σχετικά με τη συμβατότητά του με τις νέες απαιτήσεις. Ενώ το άρθρο 25 απαιτεί η αξιολόγηση να είναι πολυεπιστημονική και επιτρέπει τις ιατρικές εξετάσεις μόνο ως έσχατη λύση όταν παραμένουν αμφιβολίες, η ελληνική διαδικασία που εξακολουθεί να εφαρμόζεται προβλέπει ακτινολογικές εξετάσεις σε όλες τις περιπτώσεις και δίνει προτεραιότητα στα ευρήματα των ακτινολογικών εξετάσεων έναντι της μακροσκοπικής και ψυχοκοινωνικής αξιολόγησης.

Η εκτίμηση της ηλικίας έχει καταστεί μια ακόμη πιο σημαντική εγγύηση στο πλαίσιο του Συμφώνου. Η ελληνική νομοθεσία επιτρέπει οι αιτούντες, των οποίων η ανηλικότητα παραμένει σε αμφιβολία μετά τον 'έλεγχο διαλογής' (screening), να παραπέμπονται στη διαδικασία ασύλου στα σύνορα –εφόσον πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις– πριν ολοκληρωθεί η εκτίμηση της ηλικίας τους. Νομικοί εμπειρογνώμονες έχουν εκφράσει ανησυχίες ότι η πρακτική αυτή έρχεται σε σύγκρουση με το τεκμήριο ανηλικότητας, μια εδραιωμένη αρχή του διεθνούς δικαίου που απαιτεί τα άτομα που ισχυρίζονται ότι είναι παιδιά να τυγχάνουν του ευεργετήματος της αμφιβολίας κατά τη διάρκεια της εκτίμησης της ηλικίας. Αμφισβητούν επίσης τη συμβατότητά της με τον κανόνα ότι τα ασυνόδευτα παιδιά υπόκεινται σε διαδικασίες στα σύνορα αποκλειστικά για λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης. Οι διαδικασίες στα σύνορα χρησιμοποιούνται πλέον ευρύτερα και συχνά συνεπάγονται παρατεταμένη παραμονή σε εγκαταστάσεις με αυστηρούς περιορισμούς στην ελευθερία κίνησης. Αυτό ενέχει τον κίνδυνο παιδιά να στερηθούν των εγγυήσεων παιδικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της επιτροπείας και των κατάλληλων για παιδιά

συνθηκών υποδοχής. Η εφαρμογή της αρχής της τεκμηρίου ανηλικότητας είναι, συνεπώς, ζωτικής σημασίας για την ασφάλεια, την ευημερία και τη δίκαιη πρόσβασή τους σε διαδικασίες ειδικά προσαρμοσμένες στα παιδιά. Πρέπει να συνεχίσει να εφαρμόζεται όσο εκκρεμεί η εκτίμηση της ηλικίας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε κατάλληλες συνθήκες υποδοχής, της επιτροπείας όπου αυτό ισχύει και των διαδικαστικών εγγυήσεων.

3. Παιδιά που κατηγορούνται για διακίνηση: η ανάγκη για διασφαλίσεις στο πλαίσιο μιας δικαιοσύνης φιλικής για το παιδί

Ένας αυξανόμενος αριθμός παιδιών που φτάνουν μέσω της Κρήτης συλλαμβάνεται με την κατηγορία της διακίνησης (οδήγηση του σκάφους ή διευκόλυνση της εισόδου). Μια προκαταρκτική εξέταση του ΕΣΠ των αναφορών περιστατικών του Λιμενικού Σώματος για την περίοδο 1–25 Σεπτεμβρίου 2026 κατέγραψε 47 άτομα που συνελήφθησαν σε σχέση με 45 αφίξεις σκαφών. Μεταξύ αυτών, είκοσι δύο καταγράφηκαν ως παιδιά, μερικά ηλικίας 13–15 ετών· άλλα δέκα ήταν ηλικίας 18 ετών. Όλα προέρχονταν από το Σουδάν ή το Νότιο Σουδάν. Οι αναφορές που εξετάστηκαν περιλαμβάνουν π.χ. τη σύλληψη ενός 16χρονου, που αναφέρθηκε την 1η Σεπτεμβρίου, και ενός 13χρονου, που αναφέρθηκε στις 21 Σεπτεμβρίου. Η σύλληψη παιδιών με παρόμοιες κατηγορίες είχε επίσης καταγραφεί νωρίτερα μέσα στο έτος. Μια κατηγορία ότι ένα παιδί οδηγούσε σκάφος πρέπει να οδηγεί σε προσεκτική εξέταση των συνθηκών υπό τις οποίες βρισκόταν το παιδί, συμπεριλαμβανομένου του πιθανού εξαναγκασμού ή εκμετάλλευσης, με ταυτόχρονο σεβασμό του τεκμηρίου αθωότητας και τήρηση των διαδικαστικών εγγυήσεων. Τα νομικά πρότυπα που διασφαλίζουν τη μη ποινικοποίηση των προσφύγων για παραβάσεις της νομοθεσίας περί μετανάστευσης, οι οποίες έγιναν με σκοπό να εξασφαλίσουν τη δική τους είσοδο και/ή εκείνη της οικογένειάς τους, καθώς και την επιδίωξη οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους ως απαραίτητου στοιχείου του εγκλήματος της «διακίνησης», θα πρέπει επίσης να εφαρμόζονται.

Προστασία του χώρου της κοινωνίας των πολιτών για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών

Οι περιορισμοί που επιβάλλονται στην κοινωνία των πολιτών επηρεάζουν τις οργανώσεις που παρέχουν νομική συνδρομή, υπηρεσίες προστασίας και ανθρωπιστική βοήθεια σε παιδιά που βρίσκονται σε μετακίνηση. Τον Σεπτέμβριο, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε αντισυνταγματικές βασικές διατάξεις του Μητρώου ΜΚΟ, συμπεριλαμβανομένης της διακριτικής ευχέρειας του Υπουργείου να αρνείται την εγγραφή. Επίσης, υπέβαλε ερωτήματα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με άλλους περιορισμούς εγγραφής και τη συμβατότητά τους με την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και την προστασία των προσωρπικών δεδομένων. Στην επείγουσα γνωμοδότησή της που εκδόθηκε στις 28 Σεπτεμβρίου, η Επιτροπή της Βενετίας διαπίστωσε ότι ορισμένες απαιτήσεις εγγραφής υπερβαίνουν το αναγκαίο όριο σε μια δημοκρατική κοινωνία. Εξέφρασε επίσης ανησυχίες σχετικά με τις αυξημένες ποινικές κυρώσεις που συνδέονται με τη συμμετοχή σε ΜΚΟ και συνέστησε ρητές εξαιρέσεις από την ποινική ευθύνη για την ανθρωπιστική βοήθεια, συμπεριλαμβανομένης της βοήθειας για την επιβίωση, της διάσωσης και τη βασική φροντίδα. Όσον αφορά τα παιδιά, τα εμπόδια στο έργο των οργανώσεων ενδέχεται να περιορίσουν την πρόσβαση σε βασική υποστήριξη και ανεξάρτητη συμβουλευτική, ιδίως σε περιπτώσεις όπου οι δημόσιες υπηρεσίες ήδη παρουσιάζουν ελλείψεις. Η απειλή ποινικής δίωξης ενδέχεται επίσης να αποτρέψει την παροχή βοήθειας και την αναφορά παραβιάσεων δικαιωμάτων.

Συστάσεις

Ασφαλής υποδοχής για τα παιδιά που φτάνουν στην Κρήτη

Η ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να δημιουργήσει κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στην Κρήτη και να διασφαλίσει ότι τα παιδιά που φτάνουν με τις οικογένειές τους ή μόνα τους θα εντοπίζονται άμεσα και θα παραπέμπονται στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και προστασίας των παιδιών. Τα παιδιά δεν πρέπει να αναγκάζονται να διαμένουν σε υπερπλήρεις χώρους χωρίς επαρκή καταλύματα ή εγκαταστάσεις υγιεινής.

Περιορισμός της διαδικασίας συνόρων και προστασία της ελευθερίας των παιδιών στο πλαίσιο του Συμφώνου

Η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να αποφύγει την εφαρμογή των προαιρετικών λόγων για τη διαδικασία στα σύνορα σε οικογένειες με παιδιά και δεν πρέπει να βασίζεται στον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως «ασφαλούς τρίτης χώρας» όταν η επανεισοδή δεν είναι δυνατή. Πριν από την παραπομπή μιας οικογένειας στη διαδικασία, πρέπει να αξιολογούνται οι συνθήκες και το βέλτιστο συμφέρον κάθε παιδιού· η διαδικασία πρέπει να διακόπτεται εάν δεν μπορούν να καλυφθούν οι ανάγκες του παιδιού. Οι περιορισμοί στην κυκλοφορία πρέπει να βασίζονται σε ατομική, γραπτή αιτιολόγηση, να είναι αναλογικοί, να υπόκεινται σε ανεξάρτητο έλεγχο και να μην ισοδυναμούν με *de facto* κράτηση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να εξετάσει αυτές τις πρακτικές στο πλαίσιο της παρακολούθησης της εφαρμογής του Συμφώνου.

Νομική καθοδήγηση και διαδικασία προσδιορισμού ηλικίας ως ουσιαστικές εγγυήσεις

Η ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να εξασφαλίσει την πρόσβαση σε εμπιστευτική και ανεξάρτητη νομική καθοδήγηση από την αρχή της διαδικασίας ασύλου και να καταργήσει κάθε διάταξη που συνδέει την αμοιβή των δικηγόρων με την απόφαση των αιτούντων να αναχωρήσουν οικειοθελώς. Πρέπει να υιοθετηθεί επείγοντως μια διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας σύμφωνη με το άρθρο 25 του Κανονισμού για τη Διαδικασία Ασύλου. Όσο η ηλικία παραμένει αβέβαιη, τα παιδιά πρέπει να λαμβάνουν προστασία ειδικά προσαρμοσμένη στα παιδιά και **δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ενήλικες**.

Εφαρμογή των εγγυήσεων της φιλικής προς το παιδί δικαιοσύνης στα παιδιά που κατηγορούνται για «διακίνηση»

Σε υποθέσεις παιδιών που κατηγορούνται για «διακίνηση» θα πρέπει να διερευνώνται πιθανές περιπτώσεις εξαναγκασμού ή εκμετάλλευσης, να παρέχονται εγγυήσεις μια δικαιοσύνης φιλικής για τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένης της έγκαιρης συνδρομής δικηγόρου, της ατομικής αξιολόγησης και του διορισμού επιτρόπου και να εφαρμόζονται νομικά πρότυπα που διασφαλίζουν τη μη ποινικοποίηση των προσφύγων για παραβάσεις της νομοθεσίας περί μετανάστευσης, καθώς και την επιδίωξη οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους ως απαραίτητο στοιχείο του εγκλήματος της «διακίνησης».

Προστασία του χώρου τη κοινωνίας των πολιτών για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού

Οι ελληνικές αρχές πρέπει να αναθεωρήσουν τις απαιτήσεις εγγραφής των ΜΚΟ σύμφωνα με την Απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας και τις συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας, δημιουργώντας το κατάλληλο πλαίσιο για τις οργανώσεις που υποστηρίζουν τα παιδιά και τις οικογένειες. Η νομοθεσία πρέπει να εξαιρεί ρητά τη βοήθεια για την επιβίωση, την διάσωση και τη βασική ανθρωπιστική φροντίδα από την ποινική ευθύνη, διασφαλίζοντας την πρόσβαση των παιδιών στην απαραίτητη υποστήριξη.

* Το παρόν σημείωμα συνέταξαν οι Αλέξανδρος Κωνσταντίνου (GCR) και Anne-Lise Dewulf (SCI). Περιλαμβάνει πληροφορίες μέχρι και τις 30 Σεπτεμβρίου 2026.